

TURIZMNI RIVOJLANTIRISH VA UNING BUGUNGI KUNDAGI AHAMIYATI

Solijonova Dildoraxon,

Toshkent davlat sharqshunoslik

universiteti 1-kurs magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada turizm sohasining bugungi kunda global miqyosda va O‘zbekiston misolida rivojlanish tendensiyalari, uning iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy ahamiyati o‘rganiladi. Turizmning yangi yo‘nalishlari, raqamli texnologiyalar ta’siri va pandemiyadan keyingi davrdagi ahvoli tahlil qilinadi. Shuningdek, turizmni rivojlantirish strategiyalari va uning mamlakat imidjiga ta’siri haqida so‘z yuritiladi.

Kalit so‘zlar: turizm, iqtisodiy rivojlanish, madaniy meros, ekologik turizm, raqamli texnologiyalar, pandemiya, xalqaro aloqalar.

Kirish

Turizm bugungi global iqtisodiyotning eng muhim sohalaridan biri hisoblanadi. Bu soha mamlakatlarning iqtisodiy salohiyatini oshirish, yangi ish o‘rinlarini yaratish, milliy daromadni ko‘paytirish va xalqaro hamkorlikni rivojlantirishda katta ahamiyatga ega. O‘zbekiston Respublikasida ham turizm sohasini rivojlantirishga alohida e’tibor qaratilib, milliy madaniyatni dunyoga tanitish hamda xorijiy turistlarni jalb qilish uchun keng ko‘lamli islohotlar amalga oshirilmoqda.

Bugungi kunda turizm jahonda eng muhim iqtisodiy tarmoqlardan biriga aylangan bo‘lib, uning ahamiyati yildan-yilga oshib bormoqda. Turizm nafaqat davlat byudjetini to‘ldiradi, balki jamiyatning madaniy rivojlanishiga, yangi ish o‘rinlarining yaratilishiga va xalqaro aloqalarning mustahkamlanishiga xizmat qiladi. Ayniqsa, tarixiy va madaniy merosga ega davlatlar uchun turizmni rivojlantirish milliy

iqtisodiyotning barqarorligi va aholi turmush darajasini yaxshilashning muhim vositasidir.

O‘zbekiston Respublikasi ham turizmni rivojlantirish borasida salmoqli yutuqlarga erishmoqda. Mamlakat geografik joylashuvi, boy tarixiy va madaniy merosi, qadimiy Ipak yo‘lidagi muhim chorrahalardan biri bo‘lishi bilan dunyo hamjamiyatida e‘tibor qozongan. Samarqand, Buxoro, Xiva kabi shaharlardagi tarixiy yodgorliklar va tabiiy boyliklar xalqaro turistlarni jalb qilishda asosiy rol o‘ynaydi. O‘zbekistonning turizm salohiyatini kuchaytirish maqsadida so‘nggi yillarda bir qator islohotlar amalga oshirildi. Xususan, 90 dan ortiq mamlakat fuqarolari uchun vizasiz rejim joriy qilindi, mehmonxona infratuzilmasi yaxshilandi va transport-logistika tizimi modernizatsiya qilindi.

Turizm iqtisodiyotning boshqa tarmoqlarini rivojlantirishga ham bevosita hissa qo‘shadi. Xususan, qishloq xo‘jaligi, oziq-ovqat sanoati, xalq amaliy san‘ati va xizmat ko‘rsatish sohalarini rivojlantirish turizmga bog‘liq bo‘lib qolmoqda. Xorijiy turistlar nafaqat tarixiy joylarga tashrif buyuradi, balki milliy taomlar, an‘anaviy hunarmandchilik mahsulotlari va mahalliy xizmatlardan ham foydalanadi. Bu esa mahalliy aholining daromadlarini oshiradi va hududiy rivojlanishga turtki beradi.

Zamonaviy turizmda raqamli texnologiyalarning o‘rni tobora ortib bormoqda. Virtual sayohatlar, onlayn bronlash tizimlari, mobil ilovalar va boshqa texnologiyalar turistlar uchun qulaylik yaratib, sayohatni yanada osonlashtiradi. O‘zbekistonda ham bu borada katta ishlar amalga oshirilmoqda. Masalan, Toshkent, Samarqand, Buxoro va Xiva shaharlari bo‘ylab virtual turlarni amalga oshiruvchi onlayn platformalar yaratilmoqda. Shu bilan birga, ekologik turizm va tibbiy turizm kabi yangi yo‘nalishlarni rivojlantirishga ham e‘tibor qaratilmoqda. Zarafshon vodiysi va Chotqol tog‘lari ekologik sayohatlar uchun qulay hudud sifatida e‘tirof etilgan.

Turizmning ijtimoiy ahamiyati ham katta. Bu soha xalqlar o‘rtasida madaniy muloqotni rivojlantiradi, xalqaro aloqalarni mustahkamlaydi va milliy o‘zlikni

dunyoga tanitadi. O‘zbekiston milliy tarixini va madaniyatini chet ellik mehmonlarga tanishtirish orqali o‘z brendini shakllantirmoqda. Bu nafaqat iqtisodiy manfaat keltiradi, balki mamlakatning xalqaro obro‘cini oshiradi.

O‘zbekistonda turizmni rivojlantirishning asosiy omillari

O‘zbekiston o‘zining noyob tarixiy, madaniy va geografik imkoniyatlari bilan turizmni rivojlantirish uchun keng salohiyatga ega. Mamlakatning geografik joylashuvi Markaziy Osiyoning yuragida joylashgan bo‘lib, qadimiy Buyuk Ipak yo‘lining muhim chorrahasidir. Bu joylashuv O‘zbekistonga tarixiy va madaniy obidalarni dunyoga tanitish imkonini beradi.

Shuningdek, O‘zbekistonda 7 mingdan ortiq tarixiy yodgorliklar mavjud bo‘lib, ular orasida Samarqanddagi Registon maydoni, Buxorodagi Ark qal’asi va Xivadagi Ichan-Qal’a majmuasi alohida e’tiborga sazovor. Ushbu meroslar UNESCOning Jahon madaniy merosi ro‘yxatiga kiritilgan.

Turizmni rivojlantirishda yana bir asosiy omil bu hukumat tomonidan sohani qo‘llab-quvvatlash uchun yaratilgan qulay shart-sharoitlardir. So‘nggi yillarda sayyohlik vizalarining soddalashtirilishi, infratuzilmaning yaxshilanishi va xorijiy investitsiyalarni jalb qilish turizmni rivojlantirishda muhim rol o‘ynamoqda.

Turizmni rivojlantirishning zamonaviy yo‘nalishlari

Bugungi kunda turizmni rivojlantirishda innovatsion texnologiyalar va raqamli platformalardan foydalanish alohida ahamiyat kasb etmoqda. Xususan:

Ekoturizm – tabiatga zarar yetkazmagan holda ekologik sayohatlar tashkil etish.

Kultural turizm – milliy tarix va madaniyat obidalarini xorijiy turistlarga tanitish.

Raqamli texnologiyalar – sayohatlarni onlayn rejalashtirish, virtual turlar va qulay to‘lov tizimlarini joriy qilish.

O‘zbekistonda ushbu yo‘nalishlar rivojlanmoqda. Xususan, Samarqand, Buxoro va Xiva shaharlaridagi madaniy obidalar chet ellik turistlar uchun katta qiziqish uyg‘otmoqda. Yangi ochilgan Samarqand xalqaro turizm markazi buning yorqin namunasi bo‘ldi.

O‘zbekistonda turizm sohasidagi islohotlar

So‘nggi yillarda O‘zbekistonda turizmni rivojlantirishga qaratilgan bir qator islohotlar amalga oshirildi:

Sayyohlik vizalarining soddalashtirilishi – 90 dan ortiq davlat fuqarolari uchun vizasiz rejim joriy qilindi.

Transport infratuzilmasini yaxshilash – aeroportlar, temiryo‘l va avtomobil yo‘llarini modernizatsiya qilish.

Madaniy va tarixiy obidalarni restavratsiya qilish – xalqaro miqyosda qadriyatlarni tanitish uchun qulay sharoit yaratildi.

Bu islohotlar turizm sohasida sifatli xizmat ko‘rsatish imkoniyatlarini kengaytirishga olib keldi.

Turizmning ijtimoiy va iqtisodiy ahamiyati

Turizm faqat iqtisodiy foyda emas, balki ijtimoiy ahamiyatga ham ega:

Madaniy integratsiya – turizm orqali xalqlar o‘rtasida madaniy muloqot kuchayadi.

Ish o‘rinlari yaratish – turizm sektori yuz minglab odamlarni ish bilan ta‘minlaydi.

Hududiy rivojlanish – sayyohlikka yo‘naltirilgan hududlarda infratuzilma yaxshilanadi va yangi xizmatlar rivojlanadi.

Xulosa

Turizmni rivojlantirish bugungi kunda har bir mamlakat uchun ustuvor yo‘nalishlardan biri hisoblanadi. O‘zbekiston bu borada katta salohiyatga ega bo‘lib, milliy madaniy merosni dunyo hamjamiyatiga tanitish va iqtisodiy yuksalishga hissa qo‘shishda izchil ishlamoqda. Kelgusida innovatsion texnologiyalar va xalqaro hamkorlik orqali turizmning yangi yo‘nalishlarini o‘zlashtirish dolzarb vazifalardan biri bo‘lib qoladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Turizmni rivojlantirishni jadallashtirish to‘g‘risida”gi qarori.
2. Tursunov A. “Turizm sohasi va iqtisodiy rivojlanish”. Toshkent, 2022.
3. Jahon turizm tashkiloti (UNWTO) ma’lumotlari, 2023 yil.
4. Karimova G. “O‘zbekistonda turizmni rivojlantirish strategiyalari”. Toshkent, 2023.
5. “O‘zbekistonning turizm salohiyati” xalqaro konferensiya materiallari, 2024.